

**SKOG
FORSK**
Ingemar Nordansjö
1997-01-16

Kanaler för information till skogsägare

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Informationskanaler	3
Läroböcker, handledningar	3
Checklistor	3
Videofilmer	4
Kurser	4
Exkursioner, fältdagar	5
Studiecirklar	5
Rådgivning	5
Forskningsrapporter	6
Tidningsartiklar	6
Ljudband	6
Radioprogram	7
TV-program	7
Riktade TV-sändningar, Affärs-TV	8
PC-program	8
Kunskapsystem, expertsystem	9
Multimedia	9
Internet, First Class	9
Värdering av olika kanaler	10
Forskningsrapporter	10
Synteser	11
IT material	11
Informationssystem för bästa effekt	11
Referenser	13
Litteratur	13
Intervjuer	13

Sammanfattning

1994 års skogsvårdslag gav skogsägarna en större frihet och därmed ett större ansvar för skötseln av den egna skogen. Detta medför stora krav på kunskaper och en kontinuerlig tillförsel av ny information alternativt möjligheter att själva vid behov hämta information.

En rad kanaler står till förfogande för information och kunskapsöverföring till skogsägare. Valet demellan skall i första hand avgöras av hur väl de lämpar sig för aktuell målgrupp och aktuellt ämne. Därutöver finns det anledning att beakta produktionskostnad, kostnad per kontakt och möjligheter till målgruppsanpassning.

För att kunskapsöverföringen skall bli effektiv krävs som regel planmässigt utnyttjande av flera kanaler i ett system. Det gäller att skapa kännedom och intresse, att ge underlag för bedömning och beslut samt att slutligen ge stöd till genomförandet. Först då alla dessa steg tillgodosetts kan man räkna med ett gott genomslag.

Av de kanaler som granskas i denna rapport är de flesta välkända och beprövade. Påtagligt är dock de stora möjligheter de nya PC-baserade alternativen erbjuder framförallt beträffande tillgängligheten av data och information. Med systematiskt lagrad kunskap, utvecklade kommunikationssystem och en allmän färdighet att söka information kan skogsägaren i framtiden vid varje beslutstillfälle ha tillgång till de uppgifter han/hon just då behöver. Organisationer och myndigheter som vänder sig till skogsägare bör därför arbeta för att öka den allmänna datormognaden inom sektorn samt att utveckla och erbjuda PC-baserade informationsprodukter.

Ett annat relativt oprövat medium, som borde ha stora möjligheter i det geografiskt utspridda skogsbruket är riktade TV-sändningar med s.k. affärstv.

Bakgrund

Genom den nya skogsvårdslag, som började gälla 1994 fick skogsägaren en större frihet vid skötseln av sin skog och därmed också ett ökat ansvar. Detta medför större krav på kunskap och på en kontinuerlig tillförsel av information om allt som rör skogsbruk på en enskild fastighet. Samtidigt minskar den andel skogsägare som på heltid bor och verkar på sin fastighet. Att bruka skog blir alltmer en deltidssyssla. Den gamla stammen av aktiva skogsägare tunnas ut. De nya skogsägarna har många gånger mindre skogliga kunskaper, men är å andra sidan ofta mycket ivriga att lära sig mera och har dessutom ofta en annan yrkesutbildning att bygga på.

Inom privatskogsbruket har man gamla traditioner av aktivt lärande genom studiecirklar, skogsdagar, tidskrifter och rådgivning. Dessa utbildnings- och informationsvägar har självfallet fortfarande en hög aktualitet. Dessutom erbjuder utvecklingen inom data-, tele- och TV-området nya möjligheter till effektiv överföring av information. Dessa är mycket intressanta för en så geografiskt spridd målgrupp som de privata skogsägarna.

Informationskanaler

Läroböcker, handledningar

Läroböcker är den traditionella förpackningen för kunskap inom hela ämnesområden. Välkända sådana är "Terrängmaskinen", "Rikare Skog" och "Alla tiders skog". I läroboken kan man samla gedigna grundkunskaper i det aktuella ämnet, förklara orsakssammanhang och visa handlingsalternativ för olika situationer. För begränsade ämnesområden eller speciella arbeten lämpar sig handledningar. I dessa beskrivs mer direkt hur arbetet skall planeras, genomföras och följas upp. Även i handledningar måste dock förklarande och motiverande avsnitt ingå.

Skrifter av detta slag lämpar sig såväl till självstudier som till grundmaterial vid kurser och studiecirklar. Värdefulla och ibland nödvändiga komplement är studiehandledningar och övningshäften. En värdefull egenskap hos läroböckerna är att de vid behov alltid är tillgängliga för sin ägare som uppslagsverk.

Produktionskostnaden är beroende av omfång, utformning, bilder, tryck, etc. För en fyrfärgsproduktion får man för alla kostnader från författande till tryck räkna med ca. 5 000 kr per boksida. Tryckningskostnaden är beroende av utformning och upplagans storlek. En grov tumregel kan vara ca 1 kr per tryckt sida.

Checklistor

Checklistor är en lämplig form för att presentera en analys- eller arbetsgång inför ett beslut, vid uppföljning av genomfört arbete etc. Kända exempel på detta är "Ergonomisk Checklista" och "Uppföljning av gallring". Det är en klar fördel för användaren om checklistan utöver punkterna i arbetsgången också har systematiskt infogade råd och anvisningar, gärna också illustrerade.

Produktions- och tryckningskostnaderna är ungefär motsvarande som för handledningar.

Videofilmer

Rörliga bilder kan ge ett mervärde åt all information, och naturligtvis speciellt åt sådan där själva rörelsen är ett viktigt element, t. ex. för att visa arbetsteknik. Med rörliga bilder är det också lättare att ge en helhetsbild av exempelvis en maskin eller en naturmiljö. I kombination med direktinspelat ljud ger de rörliga bilderna en verklighetsnära information vid reportage och intervjuer.

I dag är videofilmen på VHS den naturliga bäraren av rörliga bilder. Videobandspelare finns i de flesta hem, kontor och samlingslokaler. De senare blir också allt oftare utrustade med teknik för visning på stor duk, vilket möjliggör många åskådare samtidigt. Videofilmer har därför ett brett användningsområde. De är självfallet värdefulla element vid kurser och informationsträffar, men kan också passa för självstudier och för att bredda informationen till skogsägarens familj. Dessutom kan videofilmer vara viktiga byggstenar vid produktion av TV-program.

Videofilmer kan som tidigare framhållits lämpa sig för all typ av information. Det finns många kända exempel på detta såsom olika instruktionsfilmer från SLU och SkogForsk, filmen "Mångfald och Lönsamhet" – en information om svenskt skogsbruk och "SKOGSjournalen" – nyhetsvideon från SkogForsk.

Produktionskostnaden för videofilmer är ganska hög. En film komplett med simultant ljud, speaker, musik och enklare trickinspelningar kostar 10 000–15 000 kr per spelminut att producera. Kostnaden för kopiering är 100–250 kr/styck.

Kurser

Det effektivaste sättet att lära sig något grundligt är att gå en kurs i ämnet. Ett flertal kursarrangörer har skogsägare som målgrupp. Viktigast här är skogsvårdsstyrelserna som erbjuder kurser med kurslängder från ett par dagar upp till någon vecka. Gymnasieskolorna arrangerar numera mycket få kortkurser för skogsägare. Flera skolor har dock en ettårig grundkurs för skogsägare på programmet.

Ett problem med kurser för skogsägare, som ju också ofta har ett annat arbete, är att de har svårt att delta i kurser på dagtid och på annan ort. Ett alternativ kan här vara att lägga kurserna på kvällstid i de orter där deltagare bor. För att nå de utbor som bara på semestern vistas på sin fastighet har kurser sommartid provats med viss framgång. Överhuvudtaget måste kursarrangörerna visa stor lyhördhet för deltagarnas önskemål, om man skall få önskat deltagande.

Kostnaderna för arrangemang och genomförande av korta kurser ligger i storleksordningen 500–1 500 kr per elevdag. Skogsvårdsstyrelserna kan för vissa kurser täcka sina kostnader på annat sätt, varför avgiften per deltagare vid sådana kurser kan hållas ner på någon hundralapp per dag.

Exkursioner, fältdagar

Skogsvårdsstyrelser och skogsägareföreningar ordnar ofta exkursioner eller fältdagar med lokal inriktning och rekrytering. På dessa visas och diskuteras skogsskötselprinciper, apteringsfrågor, ny teknik, etc. Dessa endagsarrangemang får ofta stor uppslutning från de aktiva skogsägarna i trakten. Även här bör arrangören tänka på skogsägare med andra yrken och göra en del arrangemang på helger, under semester och nära städerna.

Kostnaderna för arrangemang och genomförande ligger i storleksordningen 500 kr per deltagare – en kostnad, som ofta inte debiteras.

Studiecirklar

Studiecirkelarna är traditionellt en av de viktigaste vägarna till fördjupade kunskaper för privata skogsägare. Varje år inbjuder studieförbunden i samarbete med skogsägarrörelsen och skogsvårdsorganisationen till studiecirklar i några aktuella ämnen. Ofta bygger man på en gedigen lärobok av typ "Rikare skog" kompletterad med ett arbetshäfte.

Cirklarna rekryteras lokalt och drivs genom ett antal träffar under vinterhalvåret. Cirkelledaren ansvarar för anskaffning av lokaler, material och ev. medverkan av specialister, men i övrigt bygger cirkelidén på självstudier och deltagarengagemang. En positiv bieffekt är att cirklarna stärker sammanhållningen bland bygdens skogsägare.

Cirkelverksamheten åtnjuter statsbidrag så att avgiften för deltagarna begränsar sig till ca 700 kr för en termin.

Rådgivning

Såväl skogsvårdsstyrelser som skogsägareföreningar, virkesköpande företag och privata konsulter erbjuder rådgivning till skogsägarna. För mottagaren är

det naturligtvis värdefullt att exklusivt få diskutera just sina frågor om skogs-skötsel, metoder, ekonomi etc. med en specialist. Å andra sidan är det en resurskrävande verksamhet, som därmed är dyrbar. En rådgivningsdag kostar ca 2 500 kr, men skogsägaren klarar sig ofta undan med mindre. Virkesköparna ställer ofta upp gratis. Skogsägareföreningarna gör ofta detsamma för sina medlemmar.

Forskningsrapporter

Såväl SLU som SkogForsk ger ut forskningsrapporter som ibland har intresse för aktiva privata skogsägare. Generellt sett är forskningsrapporter emellertid ingen bra form för information till skogsägare, varför dessa heller inte är huvudmålgrupp för någon serie. Detta gör också att få forskningsrapporter letar sig ut till privata skogsägare och att ännu färre kan tillgodogöras av dessa.

Forskningsrapporterna kostar 20 - 100 kr per ex. att producera, författandet ej inräknat.

Tidningsartiklar

I dag finns många tidningar och tidskrifter som vänder sig till privata skogsägare. Störst är SkogsEko som går ut i nära 300 000 ex och distribueras till alla skogsägare med mer än 5 ha skogsmark. Andra betydelsefulla tidningar är Vi Skogsägare, Land, skogsföretagens leverantörstidningar samt landsortstidningar med skogssidor.

Artiklar i dessa tidningar har hög läsfrekvens bland skogsägare och deras familjer. Denna kanal är därför mycket lämplig för att väcka intresse för vissa frågor och för att förmedla tillrättalagd och ytlig kunskap. Det krävs ett aktivt arbete för att komma in på tidningsspalterna. Det gäller att förse redaktionerna med nyhetsmaterial i form av pressreleaser, publicerade rapporter och ibland med färdiga artiklar. Den som vill komma ut på bredden i landsortspresen vänder sig med fördel till nyhetsbyrån Förenade Landsortstidningar, FLT. En annan väg kan vara att samarbeta med någon av de skogs-skrivande frilansjournalister, som placerar sina artiklar i många tidningar.

Eftersom kostnaderna för tryckning och distribution täcks på annat sätt får informationsgivaren enbart kostnader för kontakter och författande – ett par, tre dagar för en artikel och en halv dag för en pressrelease.

Ljudband

Dagens skogsägare tillbringar en stor del av sin tid i bil eller traktor. I dessa finns oftast en kassetbandspelare och information via ljudband är därmed ett uppenbart alternativ. Ljudbandet kan framförallt passa för lättare, mer övergripande information med hänvisning till var fördjupning kan erhållas. För att göra banden än mer attraktiva att lyssna på kan musik redigeras in på

dem. Ett antal försök har gjorts med ljudband i skogsbruket. Inget av dem har varit så framgångsrikt att produktionen fortsatt.

Produktionskostnaden beror förstås på ambitionsnivån. Ett väl genomarbetat band med manus, speaker eller journalist, inspelning och redigering i studio kan kosta 30 000 kr att producera. Kopieringskostnaden är bara någon tia.

Radioprogram

Riksradiion gör uppenbarligen ogärna program som vänder sig till en speciell näring, även om skogliga frågor kan behandlas i program som Vetenskapsradion och Studio 1. De ämnen som tas upp, ges då en behandling som svarar mot allmänintresset, vilket innebär ett begränsat utbyte för skogsägarna. Lantbruksnytt på söndagarna har lantbrukare som målgrupp, men skogsfrågorna får ändå ett mycket begränsat utrymme. Detta skulle enligt redaktionsledningen kunna förändras med ett aktivt engagemang från skogsnäringen.

Utöver Riksradiion finns nu också många lokalradioprogram. De är huvudsakligen inriktade på underhållning, men kan också ta upp till ytlig behandling frågor av lokalt intresse, vilket åtminstone i skogslänen bör kunna inbegripa skogsfrågor.

Radioinslag lämpar sig speciellt för intresseväckande och aktuell information av relativt allmänt intresse. Den som vill få med något kontaktar radions redaktioner på samma sätt som tidningarnas.

TV-program

TV skulle vara ett utmärkt medium för information till skogsägarna, men tyvärr är möjligheterna att utnyttja det mycket begränsade. Programidéerna bedöms utifrån allmänintresse och då har en viss näring små möjligheter att komma till tals i Sveriges Televisions två kanaler. Det samma torde gälla för TV4. Dessa kanaler har markbunden sändning och kan ses av praktiskt taget hela befolkningen. I ordinarie program kan skogliga frågor behandlas, men ur ett allmänt perspektiv. Redaktionerna för de olika programmen kontaktas bäst med brev och presreleaser.

Ett par möjligheter att föra ut mer gedigen skoglig kunskap över TV kan dock finnas. UR genomför kurser i ämnen av mer allmänt intresse. En kurs om skogsskötsel och naturhänsyn skulle kunna platsa här, men konkurrensen om programtid är hård. Om en femte markbunden kanal, M5, startas skulle det radikalt öka tillgänglig programtid. Det finns också möjlighet att köpa programtid i exempelvis TV5Nordic, vilket Skogsindustrierna en period gjorde för sitt program Skogsrevyn. Kostnaden är ca 15 000 kr per halvtimme. Till detta kommer produktionskostnaden. Tyvärr har alla de kommersiella programmen än så länge dålig täckning på landsbygden och lämpar sig därför mindre bra för information till skogsägare.

I USA har man emellertid börjat med digitala satellitsändningar direkt till hennens parabolantennor. Då systemet är utbyggt i slutet av 90-talet kommer hushållen att kunna välja mellan hundratals olika TV-kanaler och dessutom kunna få en rad tilläggstjänster. Med tryck på fjärrkontrollen kan fördjupningsinformation tas fram samt videofilmer och spel beställas hem direkt till den egna TV:n. Då vi får samma teknik i Sverige ökar möjligheterna radikalt att nå landsbygden med anpassad information.

Riktade TV-sändningar, Affärs-TV

Det finns möjligheter till riktade sändningar på kanalerna för SVT1, SVT2 och TV4, via markmast eller satellit. Sändningarna bokas och administreras av TERACOM Svensk Rundradio AB. Dessa sändningar kan ses enbart av dem som har rätt kodad dekoder och som normalt har möjlighet att ta in aktuell TV-kanal. Sändningen får TV-kvalitet och kan bestå såväl av direkt-sändning som inspelade inslag. Detta är en lämplig metod för samtidig sändning till flera geografiskt spridda mottagare, gärna samlade i grupper med handledare. Önskad återkoppling från tittarna kan fås via telefon eller fax. F.n. är det svårt att få sända kvällstid över SVT1 och SVT2, men tekniken utvecklas, så att man snart kan sända flera parallella program på samma kanal.

Flera högskolor och universitet använder tekniken för geografiskt spridd fort- och vidareutbildning. Högskolan i Jönköping har exempelvis distansutbildat i Kvalitetsteknik, Förändrade momsregler och Det nya skolsystemet. Lärarna har suttit i högskolans TV-studio och kursdeltagarna i grupper ute i länet. Högskolan har 15 kontaktpersoner som sköter om det praktiska på varje ort.

Kostnader

- Studiohyra 5 000-20 000 kr/tim beroende på önskade faciliteter.
- Sändningskostnad 1 000 kr/tim och sändare. Det gör för Jönköpings län 2 000-3 000 kr/tim
- Dekoder kostar 300 kr/st att hyra för ett programblock. Inköp ca 1 500 kr/st.

TERACOM har som ett exempel angett priset 268 000 kr för 8 sändningar á 30 min under ett år till 100 mottagningsplatser i hela landet. Detta innebär inte mer än 335 kr per sändning och mottagningsplats.

Tekniken kan passa för masskontakt med skogsägargrupper eller studiecirkel inom en förenings område eller över hela landet. Naturligtvis i kombination med handledare och skriftligt material. Skulle man vilja förbättra ekonomin kan man kanske sälja reklamtid i programmet eller utnyttja sponsorer.

PC-program

Beslut som förutsätter en viss kalkylering kan underlättas med speciellt utvecklade PC-program där vissa basfunktioner lagts in. Användaren har då bara att skriva in sina värden, varefter programmet räknar fram utfallet för varje alternativ. Användaren får därmed en god grund att stå på då besluten fattas.

PC-program har hittills framförallt använts för deklaration, investeringskalkyler och skogsbruksplaner, men kan också underlätta beslut av typ när det lönar sig att ta ut ett visst sortiment t.ex. skogsbränsle. Programmen har väl hittills mest använts av rådgivare, men efterhand torde skogsägarna själva alltmer använda programmen.

Kostnaden för att göra datorprogram är mycket beroende på hur komplicerade de är. Program på marknaden i dag kostar 5 000 – 10 000 kr .

Kunskapssystem, expertsystem

Datorprogram kan också användas för en systematisk lagring av kunskaper som användaren kan behöva för att söka sig fram till riktiga beslut. Programmet visar en rationell beslutsgång och ger de kunskaper som behövs vid varje beslutssteg. I princip handlar det om en datoriserad checklista. Om programmen endast bygger på text och siffror, kan de distribueras på diskett. Är de mer omfattande måste CD-ROM användas.

I dag finns inga sådana skogliga program på marknaden, men lämpliga ämnesområden skulle kunna vara val av förnyingsmetod och val av gallringsmetod.

Multimedia

Med multimedia avses program som innehåller text, bild och ljud allt lagrat i digitalt format. Distributionen sker oftast på CD-ROM. I dag finns ett stort antal titlar på marknaden av allmänt intresse. Förutom en mängd spel finns flera uppslagsverk på multimedia. Användaren kan som vanligt söka olika uppslagsord, men utöver de normala förklarande texterna kan multimedia också visa rörliga bilder eller spela upp ljudillustrationer. I texterna kan dessutom finnas bryggor till andra avsnitt genom att vissa ord markerats. Genom att dubbelklicka på dessa kommer användaren automatiskt till avsnitt med ytterligare information med anknytning till detta ord.

Multimedia ger stora möjligheter till pedagogiska presentationer och egenaktivitet hos mottagaren. Utnyttjas multimedia för kunskapssystem får vi ett mycket effektivt medium för kunskapsöverföring som kan liknas vid en kombination av handledning, checklista och instruktionsfilm. Det är högst troligt att framtidens paketering av kunskap sker just på detta sätt. I en beslutssituation kan då användaren söka sig fram till den information han/hon

just då behöver. Övrig information finns där men tas inte fram och innebär därför inte heller någon störning eller hinder.

Kostnaderna är svåra att ange generellt, men att producera ett komplett multimedieprogram kostar flera hundra tusen kronor. CD-skivorna kostar sedan ca 50 kr/st att producera.

Internet, First Class

Internet är ett världsomfattande nätverk för kommunikation mellan datorer via telenätet. I dag är kanske 40 miljoner datorer anslutna. Antalet anslutningar växer snabbt, inte minst i Sverige. Inom lantbrukssektorn sker nu en snabb inbrytning i och med att LRF satsar på Internet för kommunikation med såväl tjänstemän som medlemmar.

Internets stora styrka är möjligheten att söka information över hela världen varhelst den finns tillgänglig. I Internet finns också en mail-funktion med vars hjälp meddelanden, filer och program kan skickas direkt från dator till dator. I Internet finns vidare en mängd diskussionsgrupper för skilda ämnesområden där öppen debatt kan föras samt annonsering och efterlysningar göras. Vem som helst kan ansluta sig till dessa grupper och sedan läsa vad som skrivits och själv göra inlägg.

Informationsmängden i Internet byggs upp av databaser och av information som företag och institutioner lägger in i sina s.k. hemsidor. De senare består framförallt av företagsinformation, men allt oftare kompletteras denna med koppling till egna databaser, möjligheter att hämta blanketter och lämna rapporter, göra beställningar etc. Möjligheterna är i princip obegränsade. De ovan nämnda kunskapssystemen skulle kunna ligga på en sådan server och därmed vara ständigt åtkomliga on-line. De kan därmed också kontinuerligt uppdateras. Bryggor kan också skapas mellan olika servrar, så att den som söker exempelvis hos SkogForsk automatiskt kopplas vidare till SLU om mer information finns där.

För en privat Internet-anslutning krävs en dator med minst 486 processor, ett telefonmodem och ett avtal med en nätoperatör, som också tillhandahåller ett kommunikationsprogram. Avgifterna varierar mellan operatörerna. Anslutning inklusive ett års abonnemang kostar ca 1000 kr. Då ingår ett visst antal fria timmar. Utnyttjad tid därutöver debiteras med ca 50 kr/timme. Dessutom tillkommer telefonkostnaden fram till nätoperatören, men då kan man å andra sidan utan ytterligare kostnader kommunicera med hela världen.

First Class är ett enklare och billigare alternativ till Internet. Användaren kan då ha en enklare dator med modem samt ett kommunikationsprogram som är gratis. Vid användning tillkommer telefonkostnaden hela vägen till den dator där information hämtas eller lämnas. First Class kan lämpa sig för ett definierat nätverk där man inte har behov av Internets obegränsade sökmöjligheter.

Värdering av olika kanaler

De presenterade kanalerna har var och en sina fördelar och nackdelar. Val demellan bör i första hand avgöras av respektive kanals lämplighet för ämnet/budskapet och målgruppen. Andra kriterier av mer generell relevans är den totala produktionskostnaden, kostnaden per kontakt och möjligheterna till målgruppsanpassning. Nedan görs ett försök till värdering av kanalerna med avseende på dessa kriterier.

Forskningsrapporter

	Prod. kostn.	Kontakt kostn.	Målgr. anp.
Forskningsrapporter	Låg	Låg	Låg

Synteser

	Prod. kostn.	Kontakt kostn.	Målgr. anp.
Läroböcker, Handed	Hög	Låg	Medel
Checklistor	Medel	Låg	Medel
Videofilmer	Hög	Medel	Medel
Kurser	Medel	Hög	Hög
Exkurs. Fältdagar	Medel	Medel	Hög
Studiecirkel	Hög	Medel	Hög
Rådgivning	Låg	Hög	Hög
Tidn. artiklar	Låg	Låg	Låg
Ljudband	Medel	Låg	Låg
Radioprogram	Medel	Låg	Låg
TV-program	Hög	Låg	Låg
Riktad TV-sändning	Medel	Medel	Medel

IT material

	Prod. kostn.	Kontakt kostn.	Målgr. anp.
PC program	Medel	Hög	Medel
Kunskapssystem	Hög	Hög	Hög
Multimedia	Hög	Hög	Hög
Internet, First Class	Medel	Låg	Hög

Informationssystem för bästa effekt

För den som vill överföra kunskaper till de privata skogsägarna räcker det emellertid ofta inte med att välja endast en kanal. För att nå hög effekt måste de olika hjälpmedlen och metoderna kombineras på för varje ämne lämpligaste sätt. En bra utgångspunkt kan då vara att tillgodose alla de steg en skogsägare och alla andra mer eller mindre medvetet tar i varje beslutssituation:

1. Kännedom - Jag måste känna till de möjligheter som erbjuds.
2. Intresse - Jag måste bli intresserad av något eller några alternativ.
3. Bedömning - Jag bedömer alternativen med utgångspunkt från min nytta.
4. Beslut - Jag bestämmer mig för ett alternativ.
5. Genomförande - Jag skall börja utnyttja det valda alternativet.

Ett framgångsrikt informationssystem måste bearbeta alla dessa steg. I nedanstående tabell visas en bedömning av olika hjälpmedels lämplighet för de fem beslutsstegen.

Kännedom	Intresse	Bedömning	Beslut	Genomför.
Videofilm	Videofilm	Checklista	Rådgivning	Lärobok
Artikel	Exkursion	Videofilm	Kunskapss.	Handledning
Radio	Artikel	Rapport	PC-program	Checklista
Ljudband	Ljudband	Riktad TV		Videofilm
TV	Radio	Kunskapss.		Kurs
Annons	TV	PC-program		Studiecirkel
	Annons			Rådgivning
				Riktad TV
				Kunskapss.

I ett optimalt informationssystem bör skogsägaren ha eller kunna få en viss skoglig grundkunskap, han bör få kännedom om och intresse för ytterligare kunskap som han kan ta fram när och i den omfattning han behöver.

Det är ganska påtagligt att de nya hjälpmedlen i form av kunskapssystem och andra PC-program kan bli värdefulla tillskott till den totala arsenalen. Detta inte minst för det beslutsstöd de kan ge, samtidigt som möjligheterna att få personlig rådgivning framgent torde antingen minska eller blir dyrare. Det finns alltså stor anledning att satsa på utveckling av dessa system och att ta fram tillämpningar som svarar mot skogsägarnas behov.

Lika viktigt är att arbeta för en ökad datormognad bland skogsägarna. Totalt sett i Sverige sker just nu en mycket snabb introduktion av datorer med CD-spelare och modem i svenska hushåll. Skoleleverna får redan på lågstadiet lära sig arbeta med datorer. Det är viktigt att skogsägarna hänger med i denna utveckling.

Referenser

Litteratur

- Anon. 1995. Digital infrastruktur i glesbygd. Projekt DIGIT. Cobalt Trade Relations AB.
- Eriksson, P. 1994. CD-ROM och Multimedia
- Florén, P, Gustafsson, P, Jedbratt, J. 1994. Internet – En vägvisare till morgondagens affärer.
- Hellström, C. 1996. IT åt skogen. Resultat nr 23, 1996. SkogForsk.
- Hellström, C. 1997. IT för skogsbrukets distriktsverksamhet. Redogörelse under produktion. SkogForsk
- Johansson, S., Stenbacka, S. 1995. Sett och Hört via bildkommunikation – användningsområden och erfarenheter. Teldok rapport 96.
- Utbutt, M. 1993. Mänskliga möten med mindre möda. Teldok rapport 83.
- Utbutt, M. 1995. Lär vid din läst. Teldok rapport 103.

Intervjuer

- Didrik, Ulf. Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms och Uppsala län.
Intervju 1997-01-22
- Johansson, Jan-Olof. Chef, Vetenskapsradion.
Intervju 1995-08-17
- Kaverén, Sievert. Högskolan i Jönköping.
Intervju 1994-05-27
- Studieförbundet Vuxenskolan, Stockholm.
Intervju 1997-01-22
- Wennerberg, Bengt. Utbildningsradion AB.
Intervju 1995-08-16
- Zolland, Urban, TERACOM Svensk Rundradio AB.